

УДК 373.3.091.26(477)

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vpe.2023.39.12036>

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАЛЬНОГО ПІДХОДУ КОНТРОЛЬНО-ОЦІНЮВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В УМОВАХ НУШ

Наталія Кравченко, Анна Войтович

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Туган-Барановського, 7, Львів, Україна, UA–79005
nataliia.kravchenko@lnu.edu.ua;
anna.voytovych@lnu.edu.ua*

Висвітлено психолого-педагогічні аспекти контрольно-оцінювальної діяльності вчителя початкових класів через призму формувального підходу, який стає домінуючим в умовах НУШ. Обґрунтовано основний зміст понять контролю, оцінки, навчальних досягнень. Оцінка є стимулом до навчання, домінуючи у початкових класах у вигляді вмотивованого оцінювального судження. Окреслено значення основних функцій та принципів формувального оцінювання. Наголошено на вікові психологічні особливості дітей молодшого шкільного віку та формування у них основних новоутворень, так званих метакогнітивних навичок, які проявляються через рефлексію, самооцінку, взаємооцінку. Описано застосування вчителем розгорнутих оцінювальних суджень у навчанні першокласників з метою встановлення позитивного зворотного зв'язку.

Наголошено на необхідності розуміння вчителями того, що об'єктивність, неупередженість оцінки, позитивний зворотний зв'язок, самооцінювання та взаємооцінювання навчальної діяльності є важливими інструментами, які ґрунтуються на педагогіці партнерства, що є одним із головних напрямів модернізації початкової освіти. Обґрунтовано поєднання щоденного контролю із самооцінюванням, застосування вербальної оцінки у формі вмотивованих педагогічних суджень, що є позитивним психологічним аспектом впровадження формувального оцінювання.

Виділено ключову компетентність – уміння вчитися, яка ґрунтується на розвитку особистісних надбань учнів початкових класів. З цією метою зроблено аналіз основних етапів алгоритму діяльності вчителя під час застосування формувального підходу, як процесу такої контрольно-оцінювальної діяльності, яка б сприяла, насамперед, розвитку та становлення особистості учня. В алгоритмі визначення навчальних цілей виокремлено доцільність застосування принципу SMART, позитивного зворотного зв'язку, розкрито значення рефлексії як чинника формування сомооцінки та взаємооцінки учнів початкової школи. Наголошено на створенні «ситуації успіху» в контрольно-оцінювальній діяльності вчителя початкових класів під час застосування формувального оцінювання.

Ключові слова: контроль, формувальне оцінювання, навчальні результати, особистісні надбання, самооцінювання, взаємооцінювання, оцінювальні судження, рефлексія, позитивний зворотний зв'язок, алгоритм діяльності.

Постановка проблеми. На початковому етапі навчання здобувачів початкової освіти контроль-оцінювальна діяльність вчителя покликана максимально виявляти індивідуальні можливості кожного учня, труднощі, на які він нашоухується, причини цих труднощів з метою формування стійкого інтересу до навчання, розвитку таких особистісних характеристик, як самостійність, ініціативність, наполегливість, що є основою формування метакогнітивних навичок, таких як самооцінювання, взаємооцінювання, рефлексія. Тому актуальність піднятої проблеми обумовлена *практичним аспектом застосування* сучасних підходів контроль-оцінювальної діяльності (КОД), зокрема формувального, що забезпечує розвиток особистості учня, зростанню ролі вчителя та його професіоналізму в успішному проведенні такої діяльності з урахуванням згаданих психолого-педагогічних аспектів. Це особливо актуально на сучасному етапі ефективного реформування та становлення освітньої системи України через запровадження ідей концепції Нової української школи (НУШ).

Аналіз останніх досліджень та публікацій засвідчує, що в рамках гуманістичної, компетентнісної, особистісно зорієнтованої парадигми освіти контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів у початковій ланці освіти найкраще реалізовується через призму формувального підходу, який забезпечує психолого-педагогічні особливості організації навчання молодших школярів. Контроль-оцінювальну діяльність учителя початкових класів висвітлено у працях О. Савченко, О. Полякової, Н. Бібік, О. Онопрієнко. Поєднання принципів та методів традиційного поточного та формувального оцінювання, як взаємодоповнюваних видів оцінювання, обґрунтували А. Гривко та Л. Ващенко. Питання впровадження європейського досвіду контроль-оцінювальної діяльності розглянули О. Локшина, С. Сисоєва, Т. Кристопчук. Науково-педагогічна спільнота в зарубіжних країнах, даючи відповідь на низку важливих питань – що має бути основою для оцінювання, які засоби перевірки правильності забезпечать найбільш об'єктивні та правдоподібні результати, як забезпечити якість процесу оцінювання з урахуванням психологічних аспектів – усе більше сходиться на ідеї пріоритетності формувального оцінювання.

У 1967 році М. Скрайвен, розділяючи підсумкове й формувальне оцінювання, визначав друге як оптимізацію розвитку та покращення об'єкта оцінювання. У 2005 році швейцарські вчені Л. Аллан і Л. Лопес доповнили формувальне оцінювання таким складником, як суб'єкт-суб'єктна взаємодія, що передбачає діалог учителя з особою, яка оцінюється [4, с. 9].

Тому сьогодні простежується стійка тенденція до впровадження формуального оцінювання в освітню практику, оскільки воно ґрунтується на використанні сучасних інноваційних психолого-педагогічних аспектів, таких як інтерактивність оцінювання, яке визначає навчальні потреби та, відповідно, корекцію освітнього процесу, поєднання зворотного зв'язку й адаптації навчання; інтегрування оцінювання в усі навчальні ситуації; використання розмаїття оцінних технологій; диференціація цілей навчання, що сприяє розвитку емоційного благополуччя школярів і вдосконалення освітнього процесу та його змісту.

Формування цілей статті. Метою статті є аналіз і визначення психолого-педагогічних аспектів упровадження формуального підходу контрольно-оцінювальної діяльності вчителя початкової школи відповідно до вимог НУШ через аналіз основних принципів та функцій формуального оцінювання, основних етапів алгоритму контрольно-оцінювальної діяльності вчителя початкових класів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Виставляючи оцінку, учитель повинен урахувати, що вона є психолого-дидактичним засобом розвитку у школярів внутрішньої самооцінки, є стимулом до навчання, опосередковано керує розвитком взаємовідносин у класі, які мають стимулювати співробітництво з учнями. Для цього у початкових класах повинна домінувати оцінка у вигляді вмотивованого оцінювального судження, яке дає змогу учневі усвідомити, що вийшло добре, а над чим ще потрібно працювати. Початковий коментар насамперед виконує вчитель. Інші оцінювальні коментарі зможуть виконувати самі учні. За розгорнутого словесного оцінювання вчитель аналізує і пояснює результат навчальної діяльності учня, коментує раціональний спосіб її виконання, дає практичні поради щодо підвищення рівня навчальних досягнень [9, с. 71]. Причому такий зворотний зв'язок потрібно виконувати на кожному етапі навчання. Це дає учневі можливість зрозуміти, як він справився із завданням, що потрібно зробити для покращення результатів. Тому, досліджуючи проблеми контрольно-оцінювальної діяльності, науковці дійшли висновків про доцільність систематичного контролю, який передбачає поєднання оцінювання вчителя із самооцінюванням учня на етапі засвоєння навчальної теми, що мотивує до повсякденної наполегливої праці, самостійним подоланням труднощів, що є позитивним психологічним аспектом [6, с. 53, 54].

Оцінка є складовою діагностики досягнень і труднощів учіння. Оцінюючи, учитель визначає індивідуальний поступ учня, прогнозує перспективи розвитку. Потрібно гуманно і відповідально ставитися до оцінювання, не оцінювати незасвоєне, формулюючи оцінювальні судження, ніколи не принижувати людської гідності дітей. Особливо важливо, щоб дітям була зрозуміла справедливість оцінки, що забезпечується аналізом і

поясненням результату роботи. За вербального оцінювання вчитель коментує спосіб її виконання, дає практичні поради щодо підвищення рівня навчальних досягнень [9, с. 71].

Організація освітнього процесу на принципах формувального підходу спрямована на підтримку дитини і ґрунтується на позитивних засадах, які беруть до уваги рівень досягнень учня, а не ступінь його невдач і прорахунків, передбачає застосування безбальної системи оцінювання, що спрямована на формування в учнів здатності самоконтролю, самооцінки та взаємооцінки. В сучасній початковій школі вирізняють вербальну та рівневу оцінки. За вербального оцінювання використовують усні і письмові оцінювальні судження, які характеризують рівень засвоєння знань, умінь та навичок з навчальних предметів та дають якісну характеристику сформованості особистісних досягнень школяра [8]. Щодо особистісних надбань учнів 1–4 класів рекомендують використовувати вербальну оцінку у формі вмотивованих педагогічних суджень. Це пов'язано з тим, що у молодших школярів ще недостатньо сформоване мовлення, самостійність, пізнавальні процеси, які вчитель змушений був би оцінювати низькими балами. А це своєю чергою породжувало б тривожність, страх отримати низькі бали, невпевненість у собі і гальмувало б навчальний процес учня [1, с. 93].

На сучасному етапі реалізації Державного стандарту початкової освіти (Постанова КМУ від 21 лютого 2018 р. № 87) конкретизовано мету навчання молодших школярів і державні вимоги до їхньої освіченості. У документі зазначено, що навчання в початковій школі спрямовується на всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей і наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості [10, п. 4]. Згідно зі Стандартом вимірювання результатів навчання учнів відбувається шляхом формувального та підсумкового оцінювання [10, п. 28].

Формувальне оцінювання розпочинається із перших днів навчання і триває постійно [5, с. 8]. Таке оцінювання закладене в основу оцінювання Нової української школи. Цей підхід в умовах компетентісно-орієнтованого навчання передбачає організацію навчального процесу так, щоб спонукати кожного учня бути активним його учасником, а не пасивним отримувачем знань, не боятися робити помилки, ставити запитання і висловлювати те, чого вони ще не знають або не вміють. У цьому підході оцінювання ґрунтується на певних ціннісних орієнтирах і не обмежується тільки виставленням оцінки. Він забезпечує послідовну змістовну взаємодію між учителем, учнем та батьками щодо навчання на основі зрозумілих цілей і критеріїв [7]. Чіткість критеріальної основи забезпечує ефект справедливості

(об'єктивності), оскільки школяр усвідомлює залежність між вкладеними зусиллями з кінцевим результатом та оцінкою того, що вийшло. Формувальне оцінювання природно усуває стан тривожності, створює підґрунтя для всебічного прояву інтересів і здібностей учнів, розуміння успішності не тільки як когнітивної складової, а й особистісних надбань через емоційний, моральний, естетичний розвиток школяра, самопізнання, дослідницьку позицію у пізнанні світу, людей, природи. Такий підхід гармонізує діяльнісні результати освітнього процесу із ціннісними [12, с. 10, 11].

Державний стандарт початкової школи пропагує ідею рівнозначності усіх компетентностей. Однак у початковій школі «навчальна діяльність уперше стає об'єктом спеціального формування, тому ключова компетентність – уміння вчитися – набуває пріоритетного значення [6, с. 16]. Сформованість цієї компетентності ґрунтується на розвитку особистісних досягнень школярів. На основі розробленої О. Я. Савченко класифікації загальнонавчальних умінь доцільно виділяти такі групи особистісних досягнень: мотиваційні, які передбачають ставлення учнів до навчання, ціннісні орієнтації; контрольно-оцінювальні, що виражаються через вміння та навички самоперевірки й самооцінювання; рефлексивно-корекційні (самоаналіз, самооцінка, самокорекція), що виражаються через усвідомлення, аналіз, контроль і оцінку своєї діяльності, вияв рефлексивного ставлення до навчання, прагнення самовдосконалення [11, с. 36, 37].

Для забезпечення їх розвитку вчитель повинен опиратися на основні принципи формувального оцінювання: гуманізму, тобто зосереджуватися на успіхах і досягненнях дитини, не порівнювати її з іншими дітьми; індивідуального підходу – через створення умов для повнішого виявлення індивідуальних можливостей учня; систематичності та своєчасності отримання інформації про навчальні досягнення учнів на кожному етапі освітнього процесу; об'єктивності – через чітке визначення загальних і конкретних цілей оволодіння змістом навчального предмета, застосування науково обґрунтованих критеріїв оцінювання навчальних досягнень, що упереджує психологічне напруження дітей; дієвості – через забезпечення гнучкості і конструктивності КОД та використання отриманих результатів для оптимізації освітнього процесу; методичної різноманітності – застосування розмаїття оцінних технік і технологій для збирання інформації.

Організація формувального оцінювання на зазначених психолого-педагогічних засадах реалізує весь комплекс функцій оцінювання:

– інформаційної – шляхом доведення до учня обов'язкових очікуваних результатів у адаптованому для його сприйняття вигляді, тобто формулювання об'єктивних і зрозумілих для учнів навчальних цілей;

– діагностувальної – шляхом визначення рівня освітніх досягнень учнів, ефективності освітнього процесу;

- прогностувальної – через визначення освітньої перспективи класу загалом та індивідуальної траєкторії кожного учня зокрема, що сприятиме оптимізації освітнього процесу;
- коригувальної – через внесення корективів у хід освітнього процесу;
- розвивальної – через обґрунтування оцінки, що сприяє розвитку аналітичних умінь, синтезу, порівнянню, узагальненню, навичок самоаналізу й самооцінки, а в процесі контролю знань розвиваються мислення, пам'ять, увага, мовлення учнів;
- виховної – через залучення учнів до систематичної роботи, формування наполегливості й цілеспрямованості вироблення вольових якостей, почуття відповідальності;
- мотиваційної – через усвідомлення цілей навчання та шляхів їх досягнення, формування мотивів навчання, формування суб'єктності учня через позитивне ставлення до активної участі в освітньому процесі, усвідомлення важливості досягати певних освітніх результатів;
- стимулювальної – через активацію механізмів самоаналізу, самооцінки, самоорганізації та самокорекції, що спонукає учнів до самовдосконалення [4, с. 38, 39].

У алгоритмі діяльності вчителя, що запропонований Методичними рекомендаціями щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 1–4 класів закладів загальної середньої освіти (Наказ МОН від 13.07.2021 № 813) на етапі формулювання об'єктивних і зрозумілих для учнів навчальних цілей, важливо дотримуватися принципу SMART. Ціль має бути конкретною, вимірною, досяжною, відповідною змісту навчання і рівню готовності учня, визначеною у часі, щоб через оцінювання з'ясувати, на якому рівні вона досягнута. З погляду формувального підходу вчитель повинен спільно з учнями розробляти й обговорювати цілі уроків, що сприяє реалізації психолого-педагогічного аспекту залучення учнів до КОД.

Наведемо приклад постановки цілей під час вивчення одного й того самого навчального матеріалу, але на засадах різних підходів – традиційного за принципом SMART, що співвідноситься з формувальним підходом. Тема: «Інфекційні хвороби, які набули соціального значення». Мета, сформульована за традиційним підходом: школяр знає визначення інфекційних хвороб та на практиці дотримується відповідних правил. Формування мети за принципом SMART: учень може ідентифікувати інфекційні та неінфекційні хвороби, розуміє тлумачення таких понять, як «інфекційні хвороби», «щеплення», «мікроби», «епідемія», «карантин», пояснює, чому потрібно дотримуватись правил поведінки під час карантину, знає, як мікроби потрапляють у організм та які шляхи зміцнення імунітету, описує хворобу та її ознаки, розширює знання про безпеку хвороби, вміє

розповісти про засоби захисту від мікробів, як правильно одягати марлеву пов'язку, як користуватися телефонами довіри у разі небезпеки.

На етапі ознайомлення учнів із критеріями оцінювання за формульованого підходу об'єктивність і точність контролю навчальних досягнень учнів забезпечуються оптимально обраними критеріями. Чим конкретніше сформульовано критерії оцінювання на початку виконання завдань, тим краще учні розуміють, як успішніше їх виконати, тим краще реалізується принцип справедливості, об'єктивності оцінки, усувається стан тривожності, невпевненості у правильності виконаного завдання.

На етапі забезпечення (суб'єктивної) активної участі учнів у процесі оцінювання вчителю потрібно забезпечити позитивний зворотний зв'язок, який має бути доброзичливим, чітким, зрозумілим та своєчасним. Тут повністю треба забезпечити реалізацію стимулюючої функції формульованого оцінювання. Не можна протиставляти дітей одне одному, важливо порівнювати роботу з тим, як працювала дитина раніше, при цьому зосереджуватися на позитивній динаміці досягнень дитини. Ефективним прийомом оцінювання є підбадьорення учня та похвала, яка повинна бути заслуженою та пропорційною досягненням учня. З метою запобігання зневажливого ставлення до дитини складнощі навчання потрібно обговорювати індивідуально з учнем та батьками.

Позитивний зворотний зв'язок надає вчителю більше інформації про те, що учні знають, що і як вчать, що дає більше можливостей для ефективного коригування освітнього процесу. Як зазначає О. Юрченко, тут потрібно діяти за принципом «3 компліменти + 1 критика», що сприятиме позитивній поведінці, 2 компліменти + 1 критика приведе до нейтральної поведінки, 1 комплімент та 1 критика дадуть негативний результат. Завданням вчителя є коректно донести учням, що потрібно зробити для вдосконалення своєї роботи з метою розвитку в учнів рефлексивних умінь, які передбачають вміння брати відповідальність на себе [13].

Забезпечення можливості й умінь учнів аналізувати власну діяльність, формування рефлексивних умінь є важливим завданням учителя у перші роки навчання школярів. Рефлексія, яку передбачає наступний етап алгоритму, містить формування самоаналізу, самооцінки та взаємооцінки, що з'являється через спостереження за своїми вчинками та діями однокласників. Навички рефлексії, що є особистісним новоутворенням, формуються тільки наприкінці початкової школи. Під час вербального оцінювання в кінці уроку задають питання про те, що нового дізнався учень, що було важким, а що давалося легко, над чим ще потрібно попрацювати. Це сприяє формуванню здатності до самооцінювання для того, щоб бачити мету навчання й досягати успіху. Самооцінювання забезпечує реалізацію прогностувальної функції

формуального оцінювання, оскільки учень бачить не тільки проблему, а й аналізує шляхи її вирішення.

На завершальному етапі в алгоритмі діяльності вчителя формувальне оцінювання дає можливість вчителю аналізувати допущені помилки і труднощі, сформувати конкретні вказівки про те, як покращити досягнутий результат на ранніх етапах. Учитель повинен розуміти, що кожен учень має власний стиль і темп навчання. Тому варто зважати на принцип індивідуального підходу, щоб оцінювання не стало причиною зниження власної самооцінки учня. Це також імплементує в початковій школі надання переваги індивідуальній формі контролю над груповою (фронтальною), що також допомагає реалізувати особистісно-орієнтований концепт освіти – зосередження на індивідуальному поступі учня через своєчасне виявлення труднощів на кожному з етапів навчання, зосередження на досягненні максимально можливих результатів. Індивідуальна форма контролю на засадах формуального підходу реалізовує дотримання таких вимог: систематичності, дієвості, своєчасності, об'єктивності, методичної різноманітності. Ці вимоги допомагають реалізувати діагностувальну та прогнозувальну функції формуального оцінювання через ефективнішу організацію навчання, що значно підвищує якість освіти. Таке оцінювання забезпечує керівників шкіл, учителів та учнів точною інформацією про поточний рівень успішності, прогалини в результатах навчання, покращення навчання з плином часу, конкретні труднощі, з якими стикаються учні, можливі причини цих труднощів і, відповідно, шляхи їх вирішення.

Під час організації оцінювання в початкових класах важливо створювати для учнів ситуацію успіху. Діти дуже чутливі до оцінювання дорослими, незначне досягнення надихає їх. Для психології молодших школярів характерним є те, що будь-яку оцінку вчителя вони сприймають як оцінювання себе, тому негативна оцінка асоціюватиметься з негативним ставленням з боку вчителя. Завжди можна знайти можливість запропонувати таке завдання, щоб і найслабший учень міг проявити себе з кращого боку, причому таке ледь помітне досягнення важливо відмітити похвалою. Початкова школа є стартом для індивідуальної траєкторії розвитку особистості, тому вчителю, використовуючи формувальне оцінювання на етапі початкових класів, потрібно доброзичливо ставитися до учня як до особистості, його зусиль, спрямованих на розв'язання завдань, навіть якщо ці зусилля не дали позитивного результату.

Висновки. Отже, система формуального оцінювання ґрунтується на психолого-педагогічних аспектах, які допомагають учителям оцінити ефективність власної педагогічної діяльності, учням набутти впевненості та досягати максимально можливих результатів, батькам відстежувати результативність процесу навчання своєї дитини. Реалізуючи принципи та

функції контрольно-оцінювальної діяльності, формувальний підхід сприяє успішній індивідуальній траєкторії розвитку учнів, їх становленню як відповідальної, самостійної, креативної, впевненої в собі особистості, здатної до самовдосконалення. На думку провідних українських та європейських науковців, учителів, формувальне оцінювання повністю відповідає гуманістичній, особистісно-орієнтованій, компетентнісній парадигмі освіти. Таке оцінювання направлене на розвиток умінь контролювати й оцінювати свою діяльність, визначати труднощі та усувати їх причини, розвивати самостійність дитини. Відповідно, від учителя формувальне оцінювання потребує такого підходу до організації навчально-пізнавальної діяльності, який би урахував психологічні особливості дитини молодшого шкільного віку.

Формувальний підхід налаштовує вчителя на необхідність звернутися до педагогіки співробітництва, де учень стає рівноправним учасником КОД, бере на себе частину відповідальності за своє навчання [6, с. 97].

Тому сучасна початкова школа потребує вчителя, який би міг удосконалювати, реалізовувати сучасний зміст початкової освіти, бути гнучким до передових педагогічних інновацій, вміти оцінювати навчальні досягнення учнів з урахуванням їх індивідуальних можливостей та потреб, створювати умови для повноцінного розвитку особистості учня.

Перспективою подальших наукових досліджень вважаємо діагностику ефективності застосування формувального підходу в контрольно-оцінювальній діяльності вчителя початкових класів, удосконалення педагогічної майстерності, що допоможе розв'язати суперечності між сучасними вимогами до педагога і недостатнім рівнем професійної компетентності вчителів.

---

1. Бібік Н. М. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja. Київ : Літера ЛТД, 2019. 208 с.

2. Ващенко Л. С. Оцінювання навчальних досягнень у закладах загальної середньої освіти: погляд учасників освітнього процесу. Неперервна професійна освіта: теорія і практика : науково-метод. журнал. 2021. № 2 (67). С. 55–63. DOI : 10.28925/1609-8595.2021.2.7

3. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів з порушеннями інтелектуального розвитку : навч.-метод. посібник / авт. : Чеботарьова О. В., Трикоз С. В., Блеч Г. О., Гладченко І. В., Бобренко І. В., Королько Н. І., Дмитрієва І. В., Остапенко Л. І., Тарновська Л. І., Гломозда І. В., Чухліб О. А., Стрілець Л. В. Київ : ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020. 88 с.

4. Ларіонова Н. Б., Стрельцова Н. М. Формувальне оцінювання в освітньому процесі початкової школи : навч.-метод. посібник. 2-е вид., переробл. і доповн. Харків : Друкарня Мадрид, 2020. 83 с.

5. Наказ МОН від 13.07.2021 № 813 «Методичні рекомендації щодо оцінювання результатів навчання учнів 1–4-х класів закладів загальної середньої освіти». <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0813729-21#Text> (дата звернення: 15.06.2023).

6. Онопрієнко О. В. Нова українська школа: інноваційна система оцінювання результатів навчання учнів початкової школи : навч.-метод. посібник. Харків : Вид-во «Ранок», 2021. 208 с.

7. Підгорна О., Береговська Т. Що таке формувальне оцінювання, чому воно потрібне учням і які основні виклики. *Reform Support Team*. 2021. URL: <https://mulchtytsi.varashosvita.rv.ua/2021/09/06/strong-shcho-take-formuvalne-otsiniuvannia-chomu-vono-potribne-uchniam-i-yaki-osnovni-vyklyky-strong/>

8. Полякова О. В. Особливості оцінювання навчальних досягнень першокласників. 2016. URL : <https://www.slideshare.net/ippo-kubg/ss-65455548> (дата звернення: 21.08.2023)

9. Полякова О. В. Реалізація компетентнісного підходу в оцінювальній діяльності вчителя початкових класів. Рідна школа. 2013. № 11. С. 69–72.

10. Постанова КМУ від 21 лютого 2018 р. № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення: 21.09.2023).

11. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти : підручник. Київ, 2012. 504 с.

12. Савченко О. Я. Початкова освіта в контексті ідей Нової української школи і учнів. Всеукраїнський науково-практичний журнал «Директор школи, ліцею, гімназії». 2018. Т. 19. № 2. С. 4–10.

13. Юрченко О. Словник НУШ: Оцінювання в початковій школі. URL : <https://osvitoria.media/experience/slovyk-nush-otsinyuvannya-v-pochatkovij-shkoli/> (дата звернення: 14.09.2023)

References

1. Bibik, N. M. (2019). *New Ukrainian school: a teacher's guide*. Kyiv : Litera LTD, 208 p.

2. Vashchenko, L. S. (2021). Evaluation of educational achievements in institutions of general secondary education: the view of participants in the educational process. *Continuing professional education: theory and practice: scientific method. magazine*, 2 (67), 55–63. DOI : 10.28925/1609-8595.2021.2.7

3. *Criteria for evaluating educational achievements of primary school students with intellectual disabilities* : educational and methodological manual / O. V. Chebotaryova, S. V. Trikoz, G. O. Blech, I. V. Gladchenko, et al. (2020). Kyiv : ISPP named after Mykola Yarmachenko National Academy of Sciences of Ukraine, 88 p.
4. Larionova, N. B., Streltsova, N. M. (2020). *Formative assessment in the educational process of primary school* : educational and methodological manual. 2nd edition, revised and supplemented. Kharkiv : Madrid Printing House, 83 p.
5. Order of the Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology of 07/13/2021 No. 813 «*Methodological recommendations for evaluating the learning results of students of grades 1–4 of general secondary education institutions*». <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0813729-21#Text> (application date: 06/15/2023).
6. Onoprienko, O. V. (2021). *The new Ukrainian school: an innovative system for evaluating the learning outcomes of primary school students*: teaching-method. manual Kharkiv : Ranok Publishing House, 208 p.
7. Pidgorna, O., Beregovska, T. (2021). *What is formative assessment, why do students need it, and what are the main challenges*. Reform Support Team. URL : <https://mulchytsi.varashosvita.rv.ua/2021/09/06/strong-shcho-take-formuvalne-otsiniuvannia-chomu-vono-potribne-uchniam-i-iaki-osnovni-vyklyky-strong/> (application date: 09/20/2023).
8. Polyakova, O. V. (2016). *Peculiarities of assessment of educational achievements of first graders*. URL : <https://www.slideshare.net/ippo-kubg/ss-65455548> (access date: 08/21/2023).
9. Polyakova, O. V. (2013). Implementation of the competence approach in the assessment activities of primary school teachers. *Native school*, 11, 69–72.
10. Resolution of the CMU of February 21, 2018 No. 87 «*On approval of the State Standard of Primary Education*». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text> (date of application: 09/21/2023).
11. Savchenko, O. Ya. (2012). *Didactics of primary education*: textbook. Kyiv. 504 p.
12. Savchenko, O. Ya. (2018). Primary education in the context of the ideas of the New Ukrainian School and students. All-Ukrainian scientific and practical magazine «*Director of school, lyceum, gymnasium*», 19, 2, 4–10.
13. Yurchenko, O. (2023). *Vocabulary of NUS: Assessment in primary school*. URL : <https://osvitoria.media/experience/slovnuk-nush-otsinyuvannya-v-pochatkovij-shkoli/> (access date: 09/14/2023).

Стаття: надійшла до редколегії 21.08.2023

доопрацьована 08.09.2023

прийнята до друку 21.09.2023

**PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL ASPECTS OF PROVIDING
A FORMATIVE APPROACH TO THE CONTROL AND EVALUATION
ACTIVITIES OF PRIMARY CLASS TEACHERS IN NUSH CONDITIONS**

Nataliya Kravchenko, Anna Voytovych

*Ivan Franko National University of Lviv,
Tuhan-Baranovskoho Str., 7, Lviv, Ukraine, UA-79005
nataliia.kravchenko@lnu.edu.ua;
anna.voytovych@lnu.edu.ua*

The psychological-pedagogical aspects of the primary school teacher's control and assessment activities are analyzed through the prism of the formative approach, which is becoming dominant in the conditions of the NUSH (New Ukrainian School). The main content of the concepts of control, assessment, educational achievements is revealed. Assessment is the stimulus for learning, dominating the elementary grades in the form of motivated evaluative judgment. The values of the main functions and principles of formative assessment are analyzed. Attention is drawn to the age-related psychological characteristics of children of primary school age and the formation of basic neoplasms, the so-called metacognitive skills, which are manifested through reflection, self-evaluation, and mutual evaluation. The teacher's use of detailed evaluative judgments in teaching first-graders in order to establish positive feedback is described.

The need for teachers to understand that objectivity, impartiality of evaluation, positive feedback, self-evaluation and mutual evaluation of educational activities are important tools based on partnership pedagogy, which is one of the main directions of modernization of primary education, is emphasized. The combination of daily control with self-assessment, the use of verbal assessment in the form of motivated pedagogical judgments, which is a positive psychological aspect of the implementation of formative assessment, is substantiated.

The key competence is highlighted – the ability to learn, which is based on the development of personal assets of primary school students. For this purpose, an analysis of the main stages of the algorithm of the teacher's activity during the application of the formative approach, as a process of such control and evaluation activity, which would contribute, first of all, to the development and formation of the student's personality, was made. The algorithm for determining educational goals emphasizes the expediency of applying the SMART principle, positive feedback, reveals the importance of reflection as a factor in the formation of self-evaluation and mutual evaluation of elementary school students. Emphasis is placed on the creation of a «situation of success» in the control and evaluation activities of primary school teachers during the use of formative evaluation.

Keywords: control, formative assessment, educational results, personal assets, self-assessment, mutual assessment, evaluative judgments, reflection, positive feedback, activity algorithm.